DISPVTATIO INAVGVRALIS PHYSICO-
PHYSIOLOGICO-MEDICA,

DE
CONSTITVTIONE
CORPORIS HVMANI
MATERIALI.

QVAM,
VELIFICANTE NVMINIS SVPREMI GRATIA,
RECTORE VNIVERSITATIS MAGNIFICO,
PRÆNOBILI ET CONSVLTISSIMO
DN. TOBIA JAC. REINHARTHO,
JCTO, SACRI PALATII CAESAREI COMITE, IVRID. FACVLT. ASSESSORE,
ET PROFESS. COD. PVBL. ORDIN. CIVIT. SYNDICO
ET CONSVLE,
AVTORITATE ET DECRETO GRATIOSÆ FACVLTATIS
MEDICÆ IN PER-ANTIQVA HIERANA,
SVB PRÆSIDIO
LAVDATISSIMI ORDINIS MEDICI DOMINI DECANI ET SENIORIS,
DN. D. HERMANNI PAVLI JVCHII,
SERENISS. DVCVM SAXO-VINAR. ET ISENAC. CONSIL. AVLICI ET ARCHIAT.
PATHOL. ATQVE PRAXEOS PROFESS. PVBL. PRIMAR. ACADEM.
CÆSAR. NAT. CVRIOS. COLLEGÆ,
PATRONI AC PROMOTORIS SVI COLENDISSIMI,
PRO DOCTORIS GRADV
SVMMISQVE IN ARTE SALVTARI PRIVILEGIIS ET IM-
MVNITATIBUS RITE ET SOLENNITER IM-
PETRANDIS,
PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT,
AVCTOR ET RESPONDENS,
FRIDER. THEODOS. SCHOEPFFER,
Islebienſis.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS, HORIS CONSVETIS.
DIE V. JVLII M DCC XXXII.

ERFORDIAE, Typis JOH. CHRISTOPHORI HERINGII, Acad. Typogr.

PROOEMIUM.

Um ſubjectum medicinæ ſit corpus humanum vivum, ante omnia ejus natura & conſtitutio accurate eſt conſideranda. Vix autem ſatis poteſt intelligi, quid ſit corpus humanum vivum, niſi prius percipiatur, quid & quale ſit illud non vivum, ſive extra vitalitatis ſtatum conſtitutum, & ſaltem ſecundum principia conſtitutiva materialia conſideratum. Hi enim duo conceptus facillime mente poſſunt ſeparari, dum revera ſunt diſtinctiſſimi, & utrumlibet corpus etiam per ſe ſeparatim exiſtit, & ipſis ſenſibus ſub ingenti & inſigniſſima diverſitate conſpicuum eſt. Hanc contemplandi methodum jam multum ante

hac suasit illud nobilissimum Angliæ sidus, & philosophiæ naturalis restaurator, Baconus Verul. in hist. vitæ & necis, his verbis; inquisitio duplex esse debet; primo contemplando corpus humanum, tanquam inanimatum & inalimentatum, deinde tanquam animatum & alimentatum. Nostris vero temporibus illustris Stahlius ipsam rem, nimirum differentiam corporis vivi & non vivi acutissime opposuit, hujus discretionis & discretæ considerarionis usum & necessitatem solide demonstravit, & doctrinæ medicæ denuo asseruit in dissert. de vera diversitate corporis mixti & vivi. Quin hic ipse vir multis suis tam in medicinam universam, quam chymiam fundamentalem & experimentalem meritis clarissimus disput. de fund. theoriæ medicæ Cap. III. expressius dicit: duo fundamenta theoriæ medicæ physiologicæ esse solidissima (1) considerationem mixtionis in se corruptibilis, (2) considerationem vitæ, corruptionis effectui oppositæ, &c. prout de eo quoque annotavit celeberrimus Barchus de medic. orig. & progress. dissert. XXV. de Stahlii placitis. Eodem respexisse videntur veteres, dum statim in limine

phy-

physiologiæ primum inter res naturales numerabant elementa, scilicet corporis, quæ statuebant esse prima principia sensibilia, ex quibus corpus humanum constituitur, quorum varia permixtione exsurgant temperamenta, ex quibus varii humores & humidum radicale, & ex illis rursus spiritus sive calidum innatum dependeant: ex his vero humoribus & spiritibus conjunctis partes omnes producantur & sustineantur, quibus deinde ab alio principio altiori activo facultates & actiones accedant, & illis quasi vitalitatis characterem imprimant. Verum cum in Aristotelis perplexa doctrina de quatuor elementis, ejusque tricis de mixtione hærerent, organismi vero & motuum vitalium, & imprimis circulatione sanguinis notitia destituerentur, veram differentiam corporis mixti & vivi perspicere non poterant. Postquam autem philosophia Aristotelica exsolescere, contra vero chymia, deinde philosophia corpuscularis & mechanica caput extollere & assensum mereri cœpit, medici quoque dogmatici hanc doctrinam de elementis, eorumque qualitatibus ex physiologia ejecerunt & repudiarunt, (inter quos

fere primus fuit ipſe Sennertus) & in eorum locum vel principia chymica, ſalia & diverſos ſapores, vel particulas diverſimode figuratas, vel materiam primi & ſecundi elementi &c. ſubſtituerunt: vel de principiis conſtitutivis parum ſolliciti, partes ſaltem earumque texturam, ſtructuram & configurationem attendendas eſſe cenſuerunt. Licet autem ut viris doctiſſimis honorem & laudem, meritamque eruditionis famam detrahamus, tantum à nobis abſit, ut potius eorum labore & ſtudio philoſophiam naturalem inſigne cepiſſe incrementum & augmentum, ultro fateamur: negari tamen non poteſt, quod recentiorum plerique nimium, aut plus quam veteres, materiæ tribuant. Sicut enim philoſophi, qui duo quidem corporum naturalium principia, materiam & motum, ſtatuunt, interim in explicandis naturæ phænomenis, omnem motum in corporibus fientem, a materia tanquam cauſa deducunt: ita quoque medici omnes actiones in corpore humano occurrentes, vitales & animales, propter corpus & ejus mixtionis & ſtructuræ conſervationem ſuſceptas, vel a partibus ejus fluidis, earumque

mix-

mixtione, vel a solidis, earumque structura, vel ab utrarumque inter se mutua & reciproca reactione dependere autumant, & ita mixtum & vivum, aut stylo veterum temperamentum & facultates, etiam moniti, inter se confundunt, eoque ipso omnem aditum uti ad veram physiologiam, ita quoque ad pathologiam & therapiam pervertunt. Cum autem cognitio corporis vivi & quatenus vivi, medico, qui circa illud versari, ejusque curam gerere & læsiones restituere debet, quam maxime sit necessaria: huic viam quasi aperire conabimur præmittendo considerationem corporis mixti, sive quale hoc sit ratione materiæ, ex qua constat, quales habeat affectiones, & quas mutationes subeat, & eo melius tandem possit intelligi, quid vita afferat corpori mixto, & cur ei accedat. Periclitabimur itaque ingenii nostri vires, quidve valeant humeri, quid ferre recusent, & pro specimine inaugurali *materialem corporis constitutionem* contemplabimur. Qui conatus, ut ex voto succedat, Deum T. O. T. Maximum, vitæ statorem & conservatorem, humillimis exoramus, precibus.

§. I.

§. I.

QUanquam non eamus inficias, tractationem hanc de materiali corporis humani constitutione merè esse physicam, & proprie ad medicinam non pertinere, nostris tamen temporibus receptæ utrobique hypotheses de materia per se activa, de vi materiæ innata & propria, & dictatoria quadam auctoritate omnes effectus & phœnomena in corpore à caussis materialibus & corporeis efficientibus explicandas esse præcipientes, omnem autem de vita conceptum turbantes, eam medico videntur reddere necessariam.

§. II.

Nec tamen in hoc negotio ita versabimur, ut nos arduæ & difficili quæstioni de primis & remotissimis rerum principiis, abstrusis valde, & à natura ipsa involutis, immisceamus: nec in colligendis & recensendis variis & diversis philosophorum de hac re sententiis, laborabimus: nec disputabimus de materia prima & secunda; an materia sit ens passivum, an activum &c. quas omnes controversias philosophis relinquimus: nam certant Grammatici & adhuc sub judice lis est: verum principia corporis constitutiva materialia propinqua, proxima, ab omnibus agnita & sensibus obvia, eorumque affectiones & proprietates manifestas, quibus tam per se, quam in nexu cum aliis gaudent, proferemus in medium, & explicabimus ita, ut inde aditus quidam patefiat ad intelligendum, ad quos motus & mutationes subeundas corpus nostrum in se & sibi relictum, quatenus est mixtum & materiatum, aptum sit;

ſit; contra vero quos motus, effectus, quas alterationes experiatur & excipiat, ut & quatenus vivum idoneam quidem ordinatam & habilem ſtructuram requirentes, ab hujus tamen habilitate, multo minus à materiæ indole effective non dependentes, ſed contra hanc potius invertendam directas.

§. III.

Notandum autem quod nobis ſit propoſitum in genere conſiderare materialem corporis conſtitutionem, toti corpori, & omnibus ejus partibus, quin toti animali regno competentem. Nam licet corpus noſtrum, quatenus eſt organicum, & diverſis uſibus deſtinatum, multis & variis conſtet partibus, ita ut primo aliæ ſint fluidæ, aliæ ſolidæ; fluidæ iterum non parvam inter ſeſe habeant differentiam, uti ſunt ſanguis, lympha, chylus, &c. inter ſolidas vero etiam ſimpliciores communes, quæ ad aliarum conſtitutionem ferè ubique concurrunt, aliæ ſint molles, flexiles, tenſiles; ut fibræ, & ex illis compoſitæ partes carneæ, membranaceæ, nervoſæ &c. aliæ duræ & rigidæ, uti oſſa: aliæ multa pinguedine imbutæ, aliæ de terra plurimum participantes; tota tamen diſcrepantia conſiſtit in diverſa ingredientium proportione, ut unum in hoc abunde inſit, in altero parce; ratione vero mixtionis ſive compoſitionis ſpecificæ omnes corporis partes conveniunt.

§. IV.

Utimur autem fere promiſcue & quaſi pro ſynonymis, vocibus materialis conſtitutionis & mixtionis, quo ipſo ſtatim patet, quod mixtionem ſenſu latiore

ſumamus. Stricte enim denotat firmiſſimam & intimam ſimpliciſſimorum & homogeneorum principiorum, ſpecie tamen differentium, combinationem & unionem: & mixtum vocatur concretum ex iſtis ſimpliciſſimis, minimis conflatum & arcte cohærens, in individuo tantæ parvitatis & tenuitatis, ut ſenſus ſubterfugiat, neque niſi in aggregato & numeroſo facto agmine iis demum perceptibile evadat. Differt itaque a mixtione hoc ſenſu ſumta, compoſitio, quæ proprie accipitur pro combinatione ex illis mixtis, ſive principiatis facta; & corpora compoſita ſunt, quæ ex mixtorum, numero plurium & ſpecie diverſorum cohæſione & mutuo nexu nata ſunt atque coaluerunt, nihilominus ipſa quoque adeo exiguæ magnitudinis, ut iterum in individuo ſenſus externos eludant, & numeroſa aggregatione facta demum percipi poſſint: quæ tandem ex his compoſitis coaluerunt, nominantur decompoſita. Non tamen plane eſt inuſitatum, præſertim in hodierno dictorum diſtinctionum neglectu, ut mixtionem uſurpent pro omni unione principiorum miſcibilium ſive primorum, ſive ſecundorum: qui tamen diſtinctius loqui amant, illam nominant mixtionem primam; alteram vero ex principiatis dicunt ſecundam, quæ ſignificatio etiam hoc loco obtinet. Non ſolum autem in hac noſtra tractatione reſpectum habemus ad ipſam mixtionem ſive compoſitionem, ſed etiam ad aggregationem, non quidem ordinatam & textam, ſed ſimpliciter talem. Sicut enim in compoſitis nexus principiorum laxior eſt, quam in mixtis, ob eorum heterogeneitatem; ita quo magis etiam aggrega-

gregatum est heterogeneum, sive e numerosis & diversis constituentibus coagmentatum, eo laxior quoque est totius molis corporeæ cohæsio & compages. *Vid. Observ. Select. Halens. Tomo IV. Observ. XIV.* de differentia mixti, texti, aggregati, individui. Textura autem ipsa sive structura organica non est hujus loci, cum non tam ad materialem, quam formalem constitutionem corporis pertineat.

§. V.

Illud insuper monendum, quod quando de mutationibus & motibus, quos materia sibi relicta subit, loquimur, non ea nostra sit sententia, quod materia sit activa, habeat vim movendi innatam & propriam. Nudam enim in illa agnoscimus mobilitatem & agilitatem, gradu tamen pro diversa specie & figura differentem, v. g. uti videmus, quod particulæ aqueæ mobiliores sint terreis, sulphureæ agiliores quam salinæ &c. materia autem commota, & in motu existens, habet tunc motum, non a se & ex se, sed ab extra, a motibus occurrentibus, in macrocosmo vigentibus, quos tamen facilius suscipiunt particulæ agiliores, subtiliores & tenuiores præ magis inertibus & crassioribus: illæ autem in motum concitatæ, has etiam secum in motum rapiunt. Probe igitur distinguendi sunt motus macrocosmici a microcosmicis, vitalibus & animalibus, contra illos in corpore nostro directis & destinatis; verum hanc de motibus, eorumque origine in corporibus disceptationem in præsentiarum nostram facere non fert animus: brevissimis saltem

illam libuit attingere, & quid nobis in hac re videatur, indicare ac præsupponere.

§. VI.

His itaque præmissis, ut propius ad nostrum accedamus propositum, & sub uno quasi conspectu totam sistamus tractationem, breviter describimus materialem corporis constitutionem, quod sit substantia mucilaginoso-pinguis, tam in solidis, quam fluidis partibus; in illis mollis, flexilis, viscida, tenax, & in quibusdam plus minus densa & rigida, in his vero fluida, lubrica, gelatinosa & facile coagulabilis, constans ex principiis sulphureo-pinguibus, aqueis, mucosis & terreis, instabilis & minus arcte cohærens, motui intestino fermentativo obnoxia, & in putredinem quam maxime prona. Vel ipsum corpus humanum ratione materiæ definimus, quod sit mixtum sive compositum, ex pinguedine, muco, aqua & terra subtiliore, quod propter laxam principiorum cohæsionem, promte abit in putredinem. Quam assertionem, ut magis demus explicatam, potiora ejus momenta & partes, ordine perpendere, evolvere & confirmare operæ erit pretium & res ipsa postulare videtur.

§. VII.

Talem igitur esse materialem corporis constitutionem, nimirum mucido-pinguem, quanquam non sit in dubia opinione positum, sed satis compertum, & quotidie ipsis sensibus deprehendendum; quoniam tamen hodierni philosophi subtilissimi etiam in rebus physicis, omnem sensibus, licet legitime constitutis, derogent fidem, placent argumenta, quæ illud evincunt,

bre-

breviter ſtrictimque percurrere. Axioma illud: in quæ aliquid reſolvitur, ex illis conſtat, ſolet in dubium vocari ex hac ratione, quia particulæ in ipſa reſolutione & a reſolutionis inſtrumentis immutentur: verum ſi ei præmittatur aut conjungatur ſimile effatum philoſophicum; ex quibus aliquid eſt compoſitum, ex illis etiam conſtat: concluſio illa rata erit ac firma; ex quibus aliquid componitur, & in quæ etiam reſolvitur, ex illis conſtat. Cum itaque tam nutritionis quam augmentationis materia remota ſint cibi & potus, propinquior chylus, proxima vero & ultima lympha; in his vero omnibus portio mucido-pinguis ſatis copioſe inſit; manifeſto apparet; quod qualis cauſa, talis etiam effectus, & cum particulæ nutritoriæ in ipſam corporis ſubſtantiam tranſeant, mixtio ejusdem ad minimum generaliore indole reſpondere debeat materiæ, ex qua nata eſt, & quotidie reſtitutionem atque incrementum capit. Uti autem hoc loco non erit dubium, quin chylus & lympha, jamjam aliquam mutationem, & regni animalis characterem ſubierint ratione materiæ, ratione materiæ cum univerſa corporis ſubſtantia conveniant; ita de alimentis, antquam in corpus aſſumantur, aliqua oriri poſſet dubitatio: verum nulla remanebit amplius, ſi perpendatur, quod cibi uſuales, & eſui ac nutritioni accommodatiores, manifeſto poſſideant multam ſubſtantiam mucidam, oleoſam, γλισχρὸν, emulſivam, reſinoſam, glutinoſam, lentam, & denique aquam & terram, ſub diverſa tamen proportione & mixtura: inter quos in regno vegetabili eminent fruges & frumentacea omnia, poſt hæc ſemina, fructus,

 nuclei

nuclei dulces, inde olera & herbacea minus ſapida, radices: ex animali regno lac, tanquam horum omnium præparatum animale, ſive pars alimentaris ex eſculentis jam tum extracta, & carnes. Scatent quidem cibi etiam communiter multis partibus craſſioribus terreis, furfuraceis, tum etiam actu ſalinis, quæ nutritioni inutiles ſunt, ac proinde ab utilibus partim ſtatim imprimis viis, vel longiore demum progreſſu in vaſis colatoriis ſeparantur. Illud autem quod ex cibis in nutrimentum ſtricte dictum tranſit, potiſſimum eſt portio tenuior mucido-pinguis, ſive terrea pinguis. Hæc ſubtilis muciditas, ſive terreo-pinguis mixtura, e fæcibus reliquis craſſioribus extracta, quo plus pinguedinis immixtum habet, eo tractabilior & fluidior exiſtit, & ſicut ad motum, ita etiam ad nutritionem apta, revera materialiter conſtituit chylum, materiam, uti dictum, nutritionis propinquam, ab ipſa vero ſaliva, inter maſticandum admixta, notabilem alterationem acquirit, quæ a pancreatis, & reliquarum glandularum inteſtinalium lympha intenditur, quæ alteratio eſt quaſi confermentativa & aſſimilatoria, qua mucoſitas vegetabilis, indefinita, in certam illam conſiſtentiam reducitur, quam gelatinam appellamus, & in lympha concreſcibili, quam alii ſerum ſanguinis nutritium vocant, conſpicitur, uti etiam ex omnibus partibus corporis coctione educi poteſt.

§. VIII.

Ex quibus cum conſtet corpus nutriri atque componi ex rebus mucido-pinguibus, mucilaginoſis, perluſtrabimus etiam alteram argumenti partem; idem et-

iam

iam resolvi in ejusmodi materiam mucidam. Fit itaque hæc resolutio vel sponte, vel per nudam coctionem, vel per artem chymicam. Spontanea vero solutio, cum sit ipsa putrefactio, de illa loquemur postea. Coctione ex carnibus & aliis animalium partibus, præcipue juniorum, gelatinæ, & juscula bene nutrientia, quæ mucilaginem talem manifestam ostendunt, extrahuntur. Sic conficiuntur gelatinæ caponum, quando capo deplumatus, ejectis intraneis, probe lotus carne exuitur, sceleton veluti in mortario contunditur, & utraque substantia, vel caro prius incisa, in lagenam stanneam cum pauca aquæ quantitate imponitur, quæ trochleari suo operculo munita in aheno aquæ ferventis demergitur, & coctio hujus ad aliquot horas continuatur: ita exemta substantia, per linteum colata & expressa in frigidiori aëre densa fit; reliquum vero, a quo tenue hoc expressum, propemodum in farinam comminutum est. Experimentum hoc culinare est, & opus mulierum, machina vero papiniana sive instrumento illo, quod hodie mirantur, (& la machine pour amollir les os) machinam pro emolliendis ossibus vocant; carnem bovinam intra dimidium horæ in mucilaginem resolvi; partes animalium duriores v. g. cornu cervi, dentem apri, ebur &c. eodem temporis spatio paucissima carbonum quantitate ita coqui & emolliri, ut instar casei possint scindi, refertur inter experimenta physica mechanica curiosa in demonstrationibus physicis celeber. FRID. HOFFM. Ossa videlicet & cornua, & omnes duriores sive solidæ terreæ substantiæ, sunt mucilagine & glutine illo plus minus exsiccato in tenacitatem aut

ple-

plenariam duritiem compactæ & coagmentatæ. Si nimirum os vel cornu cervi cum sola aqua communi coquatur dies 2. vel 3. in vase aperto, aqua quantum potest ebulliente, jure crassiore subinde, præcipue primo die, effuso, & liquore adhuc vacuo denuo admisto, totum os aut cornu denique concidit in pulverem album (philosophice præparare appellant) & aqua adhibita evaporata glutem illud, quod pulverem hunc in tantam firmitatem olim coegerat, in fundo relinquit, licet coctione valde immutatum in sua tenacitate. Mirabile interim est, quod sola hæc substantia cum tenuissima tali terra in tam immensam firmitudinem & duritiem coire potuerit, qualis occurrit non modo in ebore, sed & in dente apri, imo in dente hippopotami: interim omnia hæc corpora sola hac intensa coctione hactenus dicta methodo solvuntur. Gluten pari modo ex partibus membranaceis, ligamentosis, tendinosis, nervosis, coriis, pellibus coctione parant alutarii & alii operarii.

§. IX.

Per artem vero chymicam ex omnibus partibus animalibus eliciuntur & producuntur phlegma, spiritus, oleum empyrevmaticum, sal volatile, & parum salis fixi, licet hæc principia neque in singulis partibus, neque omnibus animalibus æquali proportione insint; neque etiam una eademque operatione æqualiter succedant aut educantur, sed hac via plus spiritus & salis volatilis, altera plus olei obtinetur, uti chymicis notum est. Processus vero ipsi communiter hoc modo instituuntur; recipe cranium hominis violenta mor-

te

te peremti, aut cornu cervi, disseca in frustula minora, & his retortam vitream usque ad tertiam partem imple. Hanc applicato recipiente vase capacissimo, & juncturis bene clausis, impone arenæ, adhibe ignem primo mediocrem, sic mox apparebit phlegma exstillans: igne vero successive aucto sequetur spiritus, lacteo quasi colore receptaculum imbuens, cui succedit sal volatile, collo vitreo & recipientis vestibulo instar ramulorum hinc inde divaricatorum jucundo cum spectantium oblectamine accrescens; tandem oleum spissum ac fœtidum lente procedit; quo labore per decem aut duodecim horas peracto, & vasis refrigeratis invenies in recipiente spiritum, oleum empyrevmaticum & sal volatile. Spiritus & sal volatile cum sint unius ejusdemque naturæ, separantur ab oleo, rectificantur & depurantur. In retorta remanet materia terrestris instar carbonis atra, quæ in vase aperto calcinata, rarescit atque albescit, elutriata vero paucissimum salis fixi præbet; ex affirmatione vero BECCHERI *in Physica subterranea p. 132. 133.* inde vitrum parari potest. Verba ejus notatu digna merentur adduci: hoc est, inquit, quod concludere volo; homo vitrum est, in vitrum redigi potest, sicut & omnia animalia, diaphanum, omnium vitrorum nobilissimum, fusile, & sui generis colore tinctum, prioribus vitris mineralibus & vegetabilibus per omnia homogeneum &c. Et paulo ante ait: quis credat, ut trinam hanc analogiam (nimirum in tribus regnis) probem, in animalibus quoque dari terram fusilem, vitrescibilem, imo omnium nobilissimam, adeo ut vel totus Sinensium apparatus,

cum ea comparari nequeat. Altiora terræ animali insunt mysteria, quæ hoc loco indiscriminatim publicare nefas esset & sacrilegium; sufficiat dixisse, magnam cum præfatis duabus terris (mineralibus & vegetabilibus) in homine analogiam esse, imo complementum. O utinam consuetum foret, & amicos haberem! qui ultimam istam opellam, siccis & multis laboribus exhaustis ossibus meis, aliquando præstarent; qui inquam ea in diaphanam illam nullis seculis corruptibilem substantiam redigerent, suavissimum sui generis colorem, non quidem vegetabilium virorem, tremuli tamen narcissuli ideam lacteam præsentantem, quod paucis horis fieri posset, ut argumentum fierent divinæ omnipotentiæ, in die resurrectionis & clarificationis nobis eventuræ. Nonne melius illis foret, quam ut sub terra putrescerent? &c. sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ. Ut vero eo redeamus, unde sumus digressi, destillatio partium mollium & fluidarum animalium ita instituitur, ut v. g. à sanguine, cerebro, aut etiam urina phlegma prius in B. M. abstrahatur, magma deinde residuum crassius indatur retortæ, aut cucurbitæ cum alembico, & debito ignis moderamine abstrahatur spiritus, sal volatile & oleum graveolens, in quibus separandis & depurandis proceditur, uti in processu priori. Partes vero putrefactæ si subjiciantur destillationi, plus & nobilius sal volatile, parum vero aut nihil olei nanciscimur.

§. X.

Talia præparata partim prostant in officinis pharmaceuticis, ut oleum & sal volatile cranii humani, & san-

ſanguinis, urinæ, cornu cervi, viperarum &c. partim habentur in ſecretis, uti oleum animale, primum a DIPPELIO *in tractat. Morbus & medicina, vitæ animalis dicto laudatum*, deinde a Viris celeberrimis JUNCKERO & ABRAHAMO VATERO ſummis encomiis contra epilepſiam in peculiaribus diſput. deprædicatum: & in *Annal. Uratisl. physico-medicis ao.1722. Menſ. Mart. Claſſ. II. Articul. III.* a D. J. C. MOLLERO, medico Neoſolienſi contra hydrophobiam commendatum: quamvis ejusmodi oleum ex ſanguine humano præparandum, & novies per retortam rectificandum, tanquam præſtantiſſimum ad caducum etiam inveteratum ſanandum remedium. D. DAN. BECKERUS quondam Prof. Regiomont. *in medico microcoſmo pag. 143.* jam pridem allegaverit ex ANDERNAC. *dial. 7. de vetere & nova medicina p. 641.* & ex HARTMANNI *notis in Beguinum*, qui illud balſamum ſanguinis humani vocat, dicitque valere in capitis doloribus inveteratis, cerebri affectibus, loquela amiſſa, aſthmate &c.

§. XI.

Verum facile nobis hic poſſet objici, ab his experimentis, & inde productis rebus chymicis, ad probationem mucidæ pinguis ſubſtantiæ corporis humani non apte concludi, aut argumentum valere. Valet autem quam maxime, cum aqua, terra, & oleum certa proportione commixta ſint ipſius mucilaginis principia conſtitutiva, & mucago in genere, ubicunque offenditur, nihil ſit aliud, quam terreo-oleoſum ſive ſaponarium concretum: ſal vero volatile & ſpiritus ſupra allegati, formaliter in mucilaginoſa ſubſtantia non in-

 ſunt

sunt, sed producuntur & de novo combinantur vel per motum igneum, vel per putrefactionem, quorum tamen genesin ex principiis chymicis longius explicare brevitatis studio supersedemus. Ubicunque itaque oleum copiosum cum aqua, mediante subtiliore aliqua terra conjunctum deprehenditur, ibi adesse mucilaginem, pro certo habendum est. De differentia vero inter talem mucaginem animalem & vegetabilem, quæ hic aliquam afferre posset difficultatem aut dubitationem, verba facere nondum libet, cum de illa infra quædam occurrent. Quid autem porro argumenter de re, de qua nemo dubitare potest? etiamne in caussa tam perspicua longior probatio quærenda, aut conjectura capienda est? ipsa corpora recens natorum animalium, aut præmaturo partu editorum manifestam monstrant mucilaginem. Sacræ quoque litteræ nostram confirmant sententiam, dum Hiobus rerum physicarum peritissimus cap. X. v. 10. ait: nonne sicut lac coaptasti me, & tanquam caseum coagulasti me?

§. XII.

Cum itaque rationibus & argumentis satis sit firmatum materialem corporis constitutionem esse mucilaginosam, simulque experimentis nexu rerum allatis probatum, illam ex oleo sive pinguedine, terra & aqua esse compositam, ordine nostræ descriptionis servato, paucis quoque attingimus verbis: quod quoad partes solidas, mollis, flexilis, tenax, in quibusdam densa ac rigida, quoad vero fluidas, lubrica, & facile coagulabilis. Ne vero quis offendatur, quod præter principia

sulphu-

ſulphurea, aquea, terrea etiam poſuerimus mucum, cum hic ipſe ex dictis conſtet: antequam longius progrediamur, hoc loco monendum eſt, quod mucus in alimentis jam reperibilis, omnino ut principium jamjam mixtum aut compoſitum ad nutritionem concurrat, ei vero in conſtitutione animali plus ſulphuris aut pinguedinis acreſcat atque ſuperaddatur. Ejumodi vero mucum multa pinguedine refertum, partibus inde textis atque conſtructis mollitiem, flexilitatem, lentorem, & propter concurrentem terram ſubtiliorem, tenacitatem inſignem conciliare neceſſe eſt. Quo plus autem principii terrei ad texturam partium accedit, eo major naſcitur denſitas, & durities, & rigiditas, qualem in oſſibus videmus. Notandum tamen, quod terra hæc ſit valde ſubtilis, & ad calcariam fere indolem accedat, ab illa & terræ ſpecie, quæ in regno vegetabili reperitur, paululum diverſa: unde etiam duriſſima oſſa coctione emolliuntur & combuſta copioſum ſal volatile, & parum fixi exhibent. Ubi vero major quantitas pinguedinis & aquæ in partibus occurrit, eo ſunt molliores, & ad motum aptiores. Redundant autem hæc duo præprimis in partibus fluidis, quæ tamen propter ſimul connexam mucoſam ſubſtantiam lubricæ ſunt, & ſub quiete, aut extra motum progreſſivum, concuſſorium & conquaſſatorium conſtitutæ facile coagulantur.

§. XIII.

Ex his autem jamjam dictis arbitramur ſimul patere cauſam, propter quam corpus in ſua materiali conſtitutione tale ſit & eſſe debeat, quale hactenus fuit

deſcriptum. Cum enim illud localiter & quaqua verſum moveri, membra ejus varie flecti, curvari, extendi, contrahi, neceſſe habeant; præcipue vero ſenſuum organa tenerrima & ex filamentis tenuiſſimis, firmisque tamen & motus tenſivi & relaxatorii capacibus conſtructa eſſe debeant; Minime e materia ſiccitatem & rigiditatem inferente formari atque componi potuit.

§. XIV.

Verum enim vero cum hæc ita ſint, & mixtio corporis ex pinguedine, aqua & terra compacta, ſit mucilaginoſa, mollis, lenta, tenax & flexilis, ex ipſa hujus mixtionis indole & natura ſequitur, uti noſtra deſcriptio ultimo tandem loco innuit, ut eadem ſit inſtabilis, fluxa, minus arcte cohærens, motui inteſtino fermentativo obnoxia & ad putredinem prona. Nota enim res eſt, quod oleum & pinguedo cum aqua non congrediatur aut miſceatur, niſi interventu principii alicujus terrei conſtringentis, ligantis & conſtipantis. Si vero hoc terreum principium vel in nimis parva concurrat quantitate, vel jam ipſum cum oleo & aqua commixtum ſit, uti in muco, conſequentiæ naturalis eſt, ut hæc unio & nexus non poſſit eſſe firmus ac ſtabilis, ſed facile iterum ſolvendum concurrente præſertim calore, motus inteſtini auctore, quo particulæ ſulphureo-oleoſæ, liberæ factæ, reliquas congeneres non ſolum ſed & inertiores in motum concitant, & hac interagitatione eo magis liberæ & agiles factæ, a reliquis divelluntur & craſſioribus relictis diſſipantur, idque ipſum dicitur putreſcere.

§. XV.

Hæc autem conditio & indoles mixtionis animalis, quum adeo ſit aperta, ante oculos poſita, & omni tempore obvia, atque ita conſpicua, ut præ illa nihil fere ſub luna magis caducum ſit ac mortale, mirum ſane eſt, quod à medicis tam parum ſit agnita, animadverſa, & in conſiderationem adducta, quin nusquam creditum ſit, quod ejus contemplatio in phyſiologia, aut doctrina utilis ſit & neceſſaria.

§. XVI.

Hic motus inteſtinus fermentativus putredinoſus eſt ſola illa actio, quam corpus animale ſibi & motibus microcoſmicis fluiditatis atque caloris relictum atque permiſſum, ut mixtum, ſubire aptum eſt. Hæc eſt illa reſolutio ſpontanea, quæ principaliter quidem regno animali competit; ſolennis tamen in ſubjectis quoque vegetabilibus, quæ Principio ſulphureo abundant, & humiditate adjuvantur ſpecialiter vero hæc omnia ratione acidi ſalini ingredientis magis ad fermentationem vinoſam & acidoſam inclinant. Hæc diſſolutio corporis animalis quaſi naturalis eſt reſpectu materiæ; præternaturalis vero reſpectu vitæ ſive conſervationis mixtionis; maxime analoga combuſtioni, quæ itidem corpora in ſua diſſolvit principia, & fœtorem ſpargit; eſt vero magis violenta & artificialis, qualis illa, quæ fit per artem chymicam de qua ſupra.

§. XVII.

Sicuti autem hæc corruptibilitas corporis & proclivitas ad putredinem, fluit ex habitu ac indole materiæ

riæ ingredientis, uti dictum; ita quod hæc actu contingat ac vigeat, imo maxime præsentanea & præceps sit in corporibus quæ vita destituit, & mortua dicuntur, nemo, credo, dubitabit. De hac tamen putredine tanquam opere fœtido & tristi plura verba non facimus, præsertim cum integrum ejus processum, causas & impedimenta descripsit BECHERVS *physic. subter. Lib. I. Sect. V. cap. 1.* Maxime circa finem hujus capitis *pag. 293. 294.* & autor aureæ catenæ HOMERI *parte I. cap. 21.* & *parte II. cap. 2.*

§. XVIII.

Eandem quoque fieri & obvenire in corporibus vivis, morbo tamen v. g. gangræna, sphacelo, ulceribus depascentibus inveteratis putridis, febribus malignis pestilentibus affectis, qui concedunt, tribuunt hunc affectum statim & causis præternaturalibus. In statu vero naturali & sano, qui eam corpori accidere affirmaverit, non modo vix ulli faciet fidem, sed plane portentosa & παράδοξα, quin contra omnium opinionem pugnantia afferre videbitur. Veterum enim sententia, quod putredo omnium morborum mater sit, jam diu est explosa & rejecta, adeoque non admittitur in statu morboso, multo minus in sano. Multi quoque cæteroquin doctissimi viri, imprimis Helmontii & Sylvii asseclæ, fermentationes & effervescentias, quæ sunt quasi species putredinis late sumtæ, in corpore ejusque humoribus propugnabant; illis autem functiones vitales adscribebant, easque corporis animalis conservationi ac vitalitati præesse censebant. Ast nec hæ hypotheses amplius arrident. Corpus vero putrescere, putredine

dine

dine ſtricte dicta reſolvi, & tamen vivere, ſive corpus vivum & ſanum putreſcere, apertam involvere videtur contradictionem. Verum enim vero nos ſaltem dicimus in deſcriptione, quod conſtitutio corporis (1) minus arcte cohæreat, (2) motui inteſtino fermentativo obnoxia, (3) in putredinem prona ſit, & promte abeat: unde liquet, quod non loquamur de ipſo actu putredinis exercito, completo, ſed de diſpoſitione & habitu, de potentia naturali, qua res aptæ ſunt a natura, ad aliquid facile agendum vel patiendum. Non diſſimulamus tamen, quod intelligamus potentiam proximam, quin ipſum actum putredinis, ſed ſolummodo inchoatum. Quam ſententiam ſequentibus comprobamus rationibus. Res eſt confeſſa (1) quod adſit in corpore principiorum heterogeneitas, (2) nexus infirmus, quem evincit (3) aquæ & olei ſive pinguedinis diſcrepantia & incommiſcibilitas, (4) horum utrorumque maxima mobilitas & agilitas, & proinde (5) motus inteſtinus, quo particulæ in ſe inſociabiles e nexu hactenus ſervato liberæ & agitatæ diſſolvuntur, & a ſe invicem diſcedunt, concurrente imprimis humiditate & calore, quibus motus inteſtinus magis magisque excitatur ac promovetur. Quibus argumentis a priori deſumtis, adjungimus altera a poſteriori ſive ab effectu petita. Conſpicitur enim (1) partium tam ſolidarum quam fluidarum in quantitate ac mole imminutio, unde nutritionis & reſtaurationis neceſſitas; hæc vero imminutio ſine diſſolutione & ſeceſſione quarundam particularum fieri nequit: (2) harum particularum e mixtione divulſarum motu inteſtino colliſorio facta alteratio & atte-

nuatio, quam testantur ipsa recrementa nidorosa, per transpirationem, sudorem, renes, alvum rejecta.

§. XIX.

Ex quibus cum appareat satis, materialem corporis constitutionem etiam in optimo sanitatis statu non solum pronam esse ad resolutionem putrefactoriam, sed etiam ipsa prima ejus initia subire atque incurrere, mirabile sane & vix non portenti simile est, quo illa in sua mixtione, in justa ac debita temperie stabilis permaneat, ac diu duret, & actualis plena putredo impediatur, cohibeatur, ut evenire non par sit, quæ alias semel cœpta totam molem corripit: idque eo magis, cum nihil in toto corpore inveniatur materiale, quod hanc infringere, quod mixtionem & crasin legitimam tueri & conservare possit. Ratione etiam materiæ corpus vivum a mortuo non differt; diversum saltem est ratione formali, quæ in eo consistit, ut illud in mixtione sartum tectumque servetur, & ab incumbente periculo corruptione maneat immune; hoc vero solvatur, corrumpatur, putrescat, pereat. Neque aliquid inest in modo compositionis & mixtionis, quæ, uti dictum, non potest non esse fluxa atque caduca: neque in textura ac structura mechanica, qua tali, quæ deficiente materia & mixtione, constans & illabefacta persistere non potest. Concurrit quidem, & necessaria, quin tota maximam partem destinata est hæc singularis partium & artificiosissima, qua corpus humanum gaudet, conformatio; structura ac nexus ad illam conservationem, tutelam atque vindicationem corporis ab invalescente putredine, sed se habet solum modo ut causa instrumentalis, quæ ad producendum effectum a principali causa assumitur; sive potius ut instrumentum materiale. Instrumentum enim formale sunt ipsi actus sive motus vitales; id quod latius explicatum est in disputt. duabus sub Præsid. Excellent. Præs. habitis, *de circulatione sanguinis, tanquam actu vitali præcipuo.*

§. XX.

Sicuti autem diversæ corporis partes differunt varia

ingre-

ingredientium principiorum proportione, ut ſupra dictum, ita etiam diſcrepant diſpari ad putreſcendum proclivitate & facilitate. *Cæteri* enim ruunt lapſu ad corruptionem & diſſolutionem ipſi humores, imprimis vero ſanguis, qui omnes ſolidas partes non ſolum alluit & interluit, ſed & alit, nutrit, auget; eo ipſo vero quo materiali ſua conſtitutione & motu independente inteſtino, poſſit eſſe cauſa corrumpens, fit motu ſui progreſſivo & vitali cauſa conſervans, prout itidem in dictis diſputt. demonſtratum eſt. In partibus vero ſolidis pro ipſa quoque ſoliditatis proportione, tardior eſt labor & ſegnior, illæque ſe ſua mixtione magis terrea, & ad motum inteſtinum minus apta, ab interitu tuentur. Cauſa hujus diverſitatis ex ſuperioribus facile patet. Prout enim in partibus aqua, in motu inteſtino non modo conſtituta, ſed & in connexis corpuſculis ejus primum quaſi incitamentum, & principium ſulphureum pingue tanquam ad motum illum ſuſcipiendum & augendum capaciſſimum & habiliſſimum, ac totius actus fermentativi cauſa, abundat; eo promtius, eo celerius incipit & progreditur putredo, & vice verſa. Hinc quoque fit, ut his principiis mobilibus, magnam partem ſubtractis, vel etiam additione particularum immobilium, conſtringentium, ligatis; ſiſtatur ad aliquod tempus putrefactio, infringatur ac coerceatur, uti in piſcibus & carnibus exſiccatis, fumo induratis, ſale conditis; vel etiam quando animantium corpora, vita diu jam privata a putredine immunia ſolo intenſo frigore aut ſpirituoſo liquore ſervantur. E quibus apparet, quam fruſtra ſint, qui negant, vitam corporis poſſe definiri per conſervationem mixtionis a putredine; hanc interſerentes cauſam, quod dictis etiam remediis putredo a corporibus arceatur, & ita vita ſalis inſtar futura eſſet, uti quondam Chryſippus dixiſſet: ſui animam pro ſale datam eſſe, allegante CIC. *Lib. II. de natura Deorum.* Quis enim dixerit, conſervari mixtionem priorem corporis, licet putredo arceatur aut intercipiatur? deinde, quis dixerit, omnem conſervationem a putredine eſſe vitam? &c.

 §. XXI.

§. XXI.

Ad aliquam noſtræ tractationis illuſtrationem juvabit non longa quædam digreſſio ad reliqua dicta regna, eorumque inter ſe & cum animali regno facienda contentio. Inſigne inter tria ita dicta regna, minerale, vegetabile & animale, intercedere diſcrimen, veteres jam dudum agnoverunt, nec diſſentiunt recentiores. Maximam vero diverſitatem conſtituit principiorum peculiaris in qualibet deprehendenda mixtio. Toto quidem, quod ajunt, cœlo differunt etiam à minerali animale & vegetabile mixtorum corpuſculorum aggregatione, quæ in illo magis eſt fortuita, ſoli materiæ conſtituentis proportioni & neceſſitati innitens, quamvis ſæpe etiam ſatis ſpecioſe concreta; in his vero ordinatiſſime texta, ſtructa, directa & gubernata, præcipue vero in regno animali (nam de vegetabilibus parum aut nihil intelligimus) aptiſſime & divino artificio eſt coordinata, & ad ulteriores nobilioresque effectus hujus conformationis atque ſtructuræ inſtrumentali ratione perpetrandos, deſtinata. Verum hæc differentia ad noſtrum ſcopum directe non pertinet. Mixtio vero cum ſit principiorum intima unio; hæc in triplici regno, adminimum in genere una eademque eſſe, nimirum terram, aquam & ſulphur ſive ignem in ſubſtantia (aër enim mixtiones, quod certo ſcire poſſimus, non ingreditur, ſed magis ſolum aggregationes) videtur evidentiſſime dilucefcere ex eo, quod (1) vegetabilia utique univerſum ſuum, ad minimum ſolidius nutrimentum, non aliunde quam e terra nanciſcantur, animalia vero vel immediate nutriantur vegetabilibus e terra adultis, vel mediate ſaltem, dum ipſa carnivora animalia magis oblectantur granivoris aut graminivoris, quam aliis carnivoris (2) hæc vero utraque in minerale regnum rurſus habeant ingreſſum, uti patet reductione metallorum per carbones, per alcalia, pinguia &c. experimento ſulphur verum arte producendi, reductione cinerum in vitrum; (3) ultimo tandem intime ſoluta atque corrupta ad ſuam iterum revertantur

tantur originem. Ea vero subest differentia, (I.) quod principia illa in minerali regno magis sint pura, homogenea, simplicia, & ita vera mixta constituunt: In vegetabili vero & animali jamjam mixta, & cum aliis coalita concurrat. Ita terra & sulphur sive principium sulphureum φλογιστὸν ingrediuntur mineralia mixta præcipua & pleraque in sua simplicitate, qualia habentur sulphur fixum non inflammabile, & salia metallorum a chymicis dicta & tam anxie quæsita: terra vero in vegetabilibus & animalibus sub forma salis fixi & volatilis, & sulphur sub specie resinarum, oleorum, pinguedinum apparent: (II.) quod mineralia pleraque sint terreæ indolis, & aquam tanquam principium constitutivum, bene vero ut formale, in suam mixtionem non admittant, nisi quæ cum acidi mineralis primigenii mixto compositum aliquod constituunt, id quod tamen acidum quasi indifferenter se habet tam ad minerale, quam vegetabile regnum, & utriusque materiali & formali concursu plurimum inservit. Ad vegetabilium vero æque ac animalium mixtionem ipsam concurrit aqua, ut materiale quoque principium: id quod illucescit ex horum regnorum tam aquea salina, quam pingui oleosa substantia, quæ non solum in humoribus, tanquam præcipuis utriusque regni partibus, sese manifestat, sed & in intima quoque compage solidæ substantiæ inhærere ita deprehenditur, ut non nisi vera intima analysi inde expelli possit. Mixtionis autem ipsius in his tribus regnis diversitas præcipua, & cujus gratia hanc digressionem fecimus, est illa, quod in minerali regno principiorum unio fit penitissima, nulla fere arte penetrabilis, diutissime durabilis, nulli spontaneæ corruptioni obnoxia, & omnibus externis incurrentibus injuriis longissime resistens: in vegetabili etiam satis firma & diu persistens, arte vero facile solubilis & in fermentationem spirituosam & vinosam magis proclivis, quam putredinosam, quam tamen pinguiora vegetabilia humida aut sufficienti aqua adjuta etiam subeunt: in animali vero infirmissima, corruptibilissima, immediate

in putredinem intimam & præcipitem abiens: qua de re simplex potest institui experimentum, si solutio gummi alicujus v. g. Arabici aut cerasorum, solutio glutinis, utraque saturata, in peculiaribus vasis juxta seponantur, earumque mutationes observentur.

§. XXII.

Hæc itaque fuse lateque instituta consideratio materialis corporis humani constitutionis, non est sterilis, aut simpliciter speculativa, uti quibusdam forte videri posset; sed ad veram theoriam medicam, cui praxis rationalis inniti possit, non modo insignem affert utilitatem, sed ad eam ducit, quin necessaria est. Hæc enim theoria cum unice versetur circa cognitionem vitæ, hujus vero subjectum, in quo fit, & objectum, circa quod adhibetur, sit corpus humanum; hujus utique naturam, indolem, affectiones internas materiales & formales bene nosse decet. His autem perspectis, intelligetur (1) cur præstetur vita, nempe propter corruptibilitatem corporis? & in quem finem, nimirum ad corruptibilis corporis conservationem: (2) quomodo fiat & absolvatur; non positive, sed remotive, non per modum appositionis, sed subtractionis, non per caussam materialem, sed formalem, assistentem, externam; per motum in genere, non a materia profectum, sed contra illam, ejusque motum intestinum directum, neque a structura oriundum, sed in ea, tanquam instrumento materiali reperiundum, in specie per motum humorum progressivum, attritorium, & attenuatorium & excretorium. Quibus inter se connexis, & probe pensitatis, si cuidam placeat inquirere in caussam & principium horum motuum ab effectu dictorum vitalium, perpendat, corpus servari vivum, ita & non aliter, non propter semet ipsum, sed propter finem alium: hunc vero finem esse, ut corpus vivum sit organum, habile, ad actiones certas & debitas, monstrare ipsam texturam & structuram ad has, & non ad alias aptam: actionum autem fieri debitarum præcipuas & supremas esse, primo ratiocinationem,

quæ

quæ peragitur beneficio ſenſuum, ut inſtrumentorum, quibus res comparandæ primo apprehenduntur, & ſecundo voluntatem, quæ in effectum deducitur, motu organorum. Ratiocinationem autem & voluntatem manifeſto eſſe actiones animæ corporis organico habitu in effectum deducendas, comprehendet ſponte, corpus eſſe organum animæ. Actiones autem iſtæ cum non ſint momentaneæ, ſed longo demum uſu in habitum deducantur; corpus certe, ceu organon diu durare debet. Hanc autem durationem cum corpus ita & non aliter mixtum & formatum in ſe & a ſe non habeat, & qui finem vult, velit etiam & velle debeat media, eo ducentia, certo concluditur, animæ intereſſe & incumbere, ut invigilet & proſpiciat corporis ſui organici integritati ac conſervationi. Ita inventum erit principium motuum ex aliqua parte, dum adhuc dubium ſit, an anima talia etiam poſſit ſalva ſua immaterialitate. Difficultates autem quæ hic exoriri poſſint, facile expediantur, ſi reputetur, conſervationem fieri motu; animam autem humanam eſſe ens activum movens; motum non eſſe aliquid materiale & corporeum, nec repugnare naturæ ſpirituum, ſed ei quam maxime convenire, porro animadvertatur animam ſuam movendi poteſtatem a poſteriori, & in ſuis actionibus eminentioribus, monſtrare; motus voluntarios plurimorum conſenſu regere ac gubernare, & qui hoc negant, inexplicabiles afferre opiniones: tandem perſpiciatur, non æque hic eſſe admittendum influxum phyſicum realem in corpus qua tale, & ſimilia plura, quibus recenſendis h. l. ſuperſedemus. Non autem erit ingratum, KEN. DIGBÆI huc pertinentia audire verba, quæ habentur demonſtrata de immortalitate animæ *tract. II. cap. 9.* ubi ait: prætereunda penitus non eſt inſignis illa ejusdem (animæ) proprietas, qua movere poteſt & operari, immota ipſa & intacta. Huic enim ſi addatur, vitam omnem in motu ſitam eſſe, motumque omnem corporum ab alia extra ſe cauſa derivari, licebit certo concludere, animam absque motu extrin-

trinsecus impresso moventem, fontem quendam vitæ in se continere, quem non perinde ac corpora, causæ alicui externæ, ejusdem secum naturæ, acceptum fert, sed soli conditori, a quo naturam simul cum existentia recepit. Porro si fontem hujusmodi vitæ in se contineat, alienum a ratione foret, affirmare, quod ipsa moriatur, moriente alio, quod nullam vitæ actionem nisi ab altero motum exercet. Hactenus ille. Ubi notandum, quod illustris autor ex hac animæ corpus movendi potestate, ipsam ejus immortalitatem demonstret. Omnia vero hæc recensita theoremata multis huc usque absona visa, & contra rationem pugnantia, talia non modo non apparebunt amplius; sed & receptæ hypotheses sive systemata harmoniæ præstabilitæ, assistentiæ, influxus animæ & corporis mutui, & motæ super his lites, nec non hinc inde opinionum commenta de corpore vi propria agente, de nisu & vi innata materiæ facile concident, nec erunt amplius placitura, quibus indoles mixtionis animalis satis fuerit comperta & pervestigata. Quem laborem cum minime nos in præsens perfecisse, nostræ imbecillitatis & rei gravitatis bene memores, satis sciamus, benevolo lectori absolvendum, quam optime commendamus: nec plura, quibus usus hujus considerationis ostendi posset, addimus, ne limites disputationis Academicæ transgrediamur.

F I N I S.

